

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok II.

WARSZAWA, DNIA 14 LUTEGO 1925 R.

Nr. 3.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 21	Wypisywanie w załącznikach nazw Oddziałów w porządku al- str.	
Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego	21	fabetycznym	29
Zmiana nazwy Wydziału Walutowego Dyrekcji oraz Wydziału		Piśmienne zawiadomienie o przyznaniu lub odmowie kredytu	29
Pożyczek Państwowych Oddziału Głównego	21	Wystawianie różowych zaświadczeń walutowych na całkowitą	
Zestawienie rachunków żyrowych podług minimalnej pozosta-		wartość eksportowanego towaru	29
łości dnia 31 grudnia 1924 r.	22	Wyjaśnienie w sprawie poboru opłat stemplowych od pokwito-	
Wycofane z obiegu bilety lotewskie	22	wań odbioru sum i od rachunków	30
Zakaz wydawania klientom oryginalnych Okólników	22	Niedopuszczalność uzupełniania minimalnej pozostałości żyro-	
Wynik redukcji personelu w Banku Polskim według stanu w dniu		wej z rachunku „Sumy przechodnie”	30
31 grudnia 1924 r.	23	Sporządzanie rachunków kosztów protestu ołówkiem kopjowym	
Ścisłe przestrzeganie tajemnicy kluczy telegraficznych	23	Podawanie imiennej wartości zdeponowanych obligacji 8% pań-	
Wykaz obrotów w Zastępstwach za rok 1924	24	stwowej pożyczki złotej z roku 1922	31
Rachunek Zastępstw (obróty gotówkowy) za rok 1924	26	Prawidłowe liczenie porta od protestowanych weksli i dowodów	
Wykaz przeciętnych kwot i terminów weksli zdyskontowanych		inkasowych	31
z roku 1924	27	Ewolucja stopy procentowej w Niemczech	31
Stan zastawionych wartości w roku 1924	28	Bilanse banków emisyjnych	32
Kredytowanie zaliczenia pocztowego z podręcznej kasy drob-		Wpływy z waluty eksportowej	33
nych wydatków	29	Reforma walutowa w Niemczech w 1924 roku	33
		Rozwój drożyzny w II połowie 1924 r.	36

Ruch służbowy.

Nominacje.

Stanisław Baczyński, Zastępca Dyrektora Oddziału w Włocławku, mianowany Dyrektorem nowopowstającego Oddziału w Łucku, Wacław Linda, Zastępca Dyrektora Oddziału w Tarnopolu, mianowany Dyrektorem Oddziału w Równem.

Przeniesienia.

Gustaw Malewski, Dyrektor Oddziału w Suwałkach, na stanowisko Dyrektora Oddziału w Tczewie, Kazimierz Szymoński, Dyrektor Oddziału w Tczewie, na stanowisko Dyrektora Oddziału w Suwałkach.

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego.

W dniu 14 lutego 1925 r. odbyło się Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego, które zatwierdziło bilans Banku za pierwszy okres działalności, t. j. od dnia 28 kwietnia do 31 grudnia 1924 r., dokonało wyboru członków Rady Banku w miejsce ustępujących przez losowanie i członków Komisji Rewizyjnej, oraz uchwaliło wypłatę dywidendy w wysokości 8 złotych od jednej akcji.

Szczegółowe sprawozdanie podane zostanie w następnym numerze Wiadomości Banku Polskiego.

Zmiana nazwy Wydziału Walutowego Dyrekcji oraz Wydziału Pożyczek Państwowych Oddziału Głównego.

Ze względu na właściwy zakres działania zmienia się dotychczasową nazwę Wydziału Walutowego Dyrekcji na

WYDZIAŁ ZAGRANICZNY,

oraz nazwę Wydziału Pożyczek Państwowych Oddziału Głównego na

WYDZIAŁ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.

Wydziały powyższe załatwiają nadal wszystkie czynności jak dotąd, a jedynie w korespondencji kierowanej do nich należy używać zmienionych nazw.

jem i manipulacją Banku Polskiego mogą być niewłaściwie interpretowane i w tej formie dalej komentowane, co mogłoby spowodować zbyteczne nieporozumienia.

Zwraca się zatem uwagę, że wydawanie klientom oryginalnych Okólników lub wręczanie ich im do przeczytania zamiast ustnego wyjaśnienia danej kwestji w odpowiedni sposób podpada pod pojęcie wykroczenia służbowego (§ 40 „Przepisów służbowych“), tudzież sprzeczne jest z treścią roty ślubowania.

Wynik redukcji personelu w Banku Polskim według stanu w dniu 31 grudnia 1924 r.

Do dnia 31 grudnia 1924 r. zwolniono ze służby w Banku Polskim pracowników:

kat. A. 66

„ B. 169

„ C. 24

„ R. 296

Razem . . . 555 osób, z czego przypada na:

personel męski 189 „ czyli 34%

„ żeński 366 „ „ 66%

Stan zatem personelu Banku w dniu 31 grudnia 1924 r. po redukcji przedstawiał się następująco:

P e r s o n e l		
	męski	żeński
Członkowie Dyrekcji Banku	5	—
Urzędnicy kat. A.	1.007	73
Pracownicy „ B.	183	332
„ „ C.	210	—
„ „ R.	206	412
Razem	1.611	817, czyli ogółem 2.428 osób.

Ścisłe przestrzeganie tajemnicy kluczy telegraficznych.

(Dział I Spisu Okólników).

Z istoty i celu liczbowego klucza telegraficznego wynika, że tak odnośna instrukcja, zawarta w Okólniku Nr. 76 z dnia 16 marca 1921 r., jakoteż podane Oddziałom liczby i bliższe szczegóły zestawienia winny być dostępne tylko Dyrekcji Oddziału, względnie w wyjątkowych wypadkach jednemu ze starszych urzędników.

Zgodnie zatem z powyższą zasadą nie mogą sporządzać klucza telegraficznego pracownicy młodszy — jak to ustalono w niektórych Oddziałach — lecz jedynie osoby wyżej podane. Księga kontroli kluczy telegraficznych (form. Nr. 183 C.), blankiety z zestawieniem liczbowym, tudzież instrukcja winny być stale przechowywane w skarbcu pod zamknięciem, a wyjmowane stamtąd tylko w razie potrzeby z tem zastrzeżeniem, że nie wolno ich pozostawiać na biurkach bez dozoru lub też odsyłać przez inne osoby do skarbcza w niezamkniętych kasetkach. Jeżeli w ciągu dnia Oddział zmuszony jest często posługiwać się kluczem telegraficznym, należy wspomnianą książkę łącznie z instrukcją przechowywać w podręcznej zamykanej kasie. Również wskazanem jest niszczyć kartki, na których dokonywa się odręcznie zestawiania kluczy.

Wykaz obrotów w Zastępstwach

ODDZIAŁ Banku Polskiego, któremu Zastęp- stwo podlega	Zastępstwo	Zdyskontowane weksle własne Zastępstwa i po- dane za jego pośred- nictwem w przelożonym Oddziale			Zainkasowane w Zastęp- stwie weksle portfelowe Banku Polskiego			Zainkasowane w Zastęp- stwie dokumenty inka- sowe Banku Polskiego (łącznie ze zwróconemi niezainkasowanemi)		
		sztuk	złoty ch		sztuk	złoty ch		sztuk	złoty ch	
Warszawa . . .	Ciechanów	538	125.508	—	2.247	695.300	34	56	8.851	20
"	Łowicz	434	165.585	09	2.205	566.637	21	78	18.104	32
"	Mława	45	70.000	—	953	375.712	39	24	6.404	—
"	Płońsk	68	26.600	—	355	118.936	48	50	10.576	—
"	Żyrardów	68	41.855	—	1.110	318.452	80	60	11.730	15
Bielsko (Śląsk) .	Cieszyn	490	605.938	65	1.574	1,109.954	94	57	24.428	70
"	Oświęcim	577	357.688	84	1.188	447.690	46	195	35.590	52
Brześć n/Bugiem	Baranowicze . . .	—	—	—	4.296	1,160.990	98	228	55.872	33
"	Biała Podlaska . .	59	32.604	—	1.700	484.104	65	64	16.164	49
"	Kobryń	133	29.721	—	1.052	214.149	16	22	3.670	—
"	Kowel	—	—	—	7	1.613	—	6	1.095	60
"	Pińsk	104	97.686	63	4.650	1,043.733	34	249	50.344	03
Częstochowa . .	Wieluń	292	90.936	42	2.843	887.116	41	176	46.975	60
Drohobycz . . .	Stryj	123	159.439	80	3.745	1,101.556	69	645	118.074	09
Grodno	Wołkowysk	—	—	—	829	191.377	38	31	7.363	28
Grudziądz . . .	Brodnica	111	81.103	—	182	99.585	07	11	4.451	43
Kalisz	Koło	—	—	—	1.816	443.776	96	178	40.322	78
"	Konin	20	15.700	—	867	308.495	31	76	22.156	—
"	Sieradz	—	—	—	2	500	—	—	—	—
Katowice	Pszczyna	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kielce	Jędrzejów	—	—	—	4	1.213	90	2	80	30
"	Olkusz	87	49.380	69	1.876	646.684	83	112	22.057	39
Kołomyja	Śniatyn	40	18.000	—	377	95.200	32	68	12.921	19
Kraków	Chrzanów	—	—	—	3	770	—	6	3.600	—
"	Wadowice	—	—	—	952	348.531	91	85	14.703	11
"	Zakopane	151	90.273	64	1.041	384.949	13	99	19.243	37
Królewska Huta.	Tarnowskie Góry .	—	—	—	1	2.050	—	2	556	—
Lublin	Chelm	394	115.104	74	3.845	1,055.458	23	218	44.351	90
"	Zamość	78	60.772	—	5.662	2,108.108	90	277	84.477	89
Łomża	Ostrów Maz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łódź	Łęczyca	86	57.850	—	1.303	643.840	71	27	7.355	84
"	Pabjanice	—	—	—	2	257	—	—	—	—
"	Zgierz	—	—	—	448	214.990	46	23	5.996	80
Piotrków	Radomsk	2.798	1,325.116	79	9.166	4,151.348	19	238	61.115	23
"	Tomaszów Maz. *) .	1.144	553.529	59	6.139	3,145.379	07	186	66.371	95
Płock	Rypin	—	—	—	621	290.585	46	54	9.292	63
Przemyśl	Sanok	—	—	—	2.020	534.531	14	559	99.216	36
Radom	Końskie	358	110.388	30	2.769	743.109	06	90	12.902	05
"	Ostrowiec	21	8.110	—	2.445	947.163	36	118	48.614	17
Równe	Dubno	—	—	—	857	210.545	71	42	4.939	77
"	Krzemieniec	—	—	—	2.161	672.551	—	158	37.891	24
"	Łuck	107	45.970	70	5.741	1,485.568	14	324	70.721	84
"	Włodzimierz Woł. .	—	—	—	913	227.735	98	53	10.941	90
Rzeszów	Tarnobrzeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów . . .	Buczacz	47	12.678	—	1.079	284.635	51	231	61.118	90
Tarnopol	Czortków	8	2.293	45	2.175	648.293	25	454	106.503	68
Tarnów	Mielec	115	24.221	—	767	195.996	14	269	40.944	79
Toruń	Chełmno	202	150.341	74	255	150.926	95	28	12.245	48
"	Wąbrzeźno	74	73.562	09	161	104.399	17	7	2.920	—
Wilno	Lida	99	28.250	—	908	324.560	08	26	5.924	64
Włocławek	Kutno	792	182.375	73	4.557	1,196.308	46	249	44.190	05
Razem . .		9.663	4,808.584	89	89.869	30,385.375	63	6.211	1,393.372	99

*) Do dnia 1/XII 1924 r.

za rok 1924.

OBRÓT OGÓLNY (suma trzech pierwszych rubryk)			Odsetki od zdyskontowanych weksli własnych Zastępstwa, oraz podanych za jego pośrednictwem		Dokumenty inkasowe Zastępstwa zainkasowane przez przełożony Oddział						Prowizja wypłacana Zastępstwu przez Bank Polski za ko- misowe inkaso (łącznie ze zwróco- nymi niezainkaso- wanymi dokumen- tami)		OBRÓT ŻYROWY			
													wplaty w Zastęp- stwie na rachun- ki żyrowe, prowa- dzone w przeło- żonym Oddziale i w innych Od- działach Banku Polskiego		wypłaty w Zastęp- stwie z rachun- ków żyrowych, prowadzonych w przełożonym Oddziale	
sztuk	złotych		złotych		sztuk	złotych				sztuk	złotych	od szt.	złotych	złotych		złotych
2.841	829.659	54	1.656	61	—	—	—	—	—	58	87	58	—	—	—	—
2.717	750.326	62	1.805	86	—	—	—	—	—	78	72	54	—	—	—	—
1.022	452.116	39	2.045	75	—	—	—	—	—	24	20	52	—	—	—	—
473	156.112	48	475	13	—	—	—	—	—	49	36	20	—	—	—	—
1.238	372.037	95	1.143	69	9	2.482	77	—	—	59	49	60	—	—	—	—
2.121	1,740.322	29	11.475	48	—	—	—	—	—	57	71	94	—	—	—	—
1.960	840.969	82	6.769	86	11	2.184	—	2	563	—	195	146	22	—	—	980
4.524	1,216.863	31	—	—	—	—	—	—	—	228	258	31	—	—	—	—
1.823	532.873	14	596	21	—	—	—	—	—	64	79	51	—	—	—	—
1.207	247.540	16	571	—	—	—	—	—	—	22	18	87	—	—	—	—
13	2.708	60	—	—	—	—	—	—	—	6	4	20	—	—	—	—
5.003	1,191.764	—	1.498	96	—	—	—	—	—	249	221	80	—	—	—	—
3.311	1,025.028	43	1.261	19	5	3.938	—	—	—	176	294	20	195	50	—	—
4.513	1,379.070	58	4.453	91	79	10.167	57	—	—	645	430	21	351.783	45	9.600	—
860	198.740	66	—	—	11	11.000	—	—	—	31	26	34	—	—	—	—
304	185.139	50	2.016	71	—	—	—	—	—	13	18	98	—	—	—	—
1.994	484.099	74	—	—	—	—	—	—	—	178	170	03	—	—	—	—
963	346.351	31	351	13	—	—	—	—	—	76	61	95	—	—	—	—
2	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	1.294	20	—	—	—	—	—	—	—	2	1	40	—	—	—	—
2.075	718.122	91	1.015	36	507	106.793	69	3	3.000	—	111	88	56	73.455	62	10.000
485	126.121	51	523	28	8	7.094	05	2	58	24	68	62	31	74.578	54	31.519
9	4.370	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	40	—	—	—
1.037	363.235	02	—	—	1	200	—	—	—	—	85	66	18	—	—	—
1.291	494.466	14	1.812	06	—	—	—	—	—	—	99	80	50	—	—	—
3	2.606	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	40	—	—	—
4.457	1,214.914	87	1.356	78	—	—	—	—	—	—	218	120	96	3.277	77	—
6.017	2,253.358	79	984	14	—	—	—	—	—	—	277	200	99	189.134	09	149.518
—	—	—	—	—	7	1.512	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.416	709.046	55	756	64	3	3.000	—	4	2.280	—	27	37	75	—	—	—
2	257	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
471	220.987	26	—	—	—	—	—	—	—	—	23	30	69	—	—	—
12.202	5,537.580	21	13.210	35	39	57.802	66	1	500	—	238	196	—	691.751	85	2,137.462
7.469	3,765.280	61	6.563	10	1	474	28	—	—	—	186	232	28	218.700	85	768.543
675	299.878	09	—	—	—	—	—	—	—	—	54	42	11	4.000	—	—
2.579	633.747	50	—	—	—	—	—	—	—	—	575	448	44	390.116	81	—
3.217	866.399	41	1.304	06	12	4.165	66	—	—	—	90	60	81	—	—	395.148
2.584	1,003.837	53	69	89	1	6.852	—	—	—	—	118	133	32	—	—	199.610
899	215.485	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	20	3.762	28	12.827
2.319	710.442	24	—	—	2	755	—	—	—	—	—	156	43	19.526	20	6.723
6.172	1,602.260	68	520	41	—	—	—	—	—	—	—	296	40	1,057.685	57	154.341
966	238.677	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	52	1.236	30	2.775
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.357	358.432	41	214	53	—	—	—	—	—	—	229	253	75	—	—	—
2.637	757.090	38	58	03	4	517	40	—	—	—	454	451	34	133.464	91	—
1.151	261.161	93	563	55	24	2.515	28	7	3.042	10	269	208	38	—	—	—
485	313.514	17	2.484	94	16	11.228	17	—	—	—	28	44	34	246.976	66	37.285
242	180.881	26	1.444	70	8	4.002	95	—	—	—	7	11	20	—	—	11.650
1.033	358.734	72	315	53	—	—	—	—	—	—	26	21	99	77.854	08	—
5.598	1,422.874	24	2.040	89	—	—	—	—	—	—	249	212	15	—	—	—
105.743	36,587.333	51	71.359	73	748	236.686	06	19	9.443	34	5,649	5,612	80	3,537.500	48	3,927.984

Rachunek Zastępstw (obróć gotówkowy) za rok 1924.

ODDZIAŁ Banku Polskiego, któremu Zastępstwo podlega	Zastępstwo	S T A N przejęcia od P. K. K. P.				O B R O T Y w 1924 roku				S T A N w dniu 31 grudnia 1924 r.			
		Winien		Ma		Winien		Ma		Winien		Ma	
		Z Ł O T Y C H											
Warszawa .	Ciechanów	221	34	—	—	730.228	46	685.505	47	44.944	33	—	—
"	Łowicz	12.138	90	—	—	603.505	63	590.114	67	25.529	86	—	—
"	Mława	—	—	—	—	394.959	26	343.915	49	51.043	77	—	—
"	Płońsk	—	—	—	—	141.094	98	129.098	07	11.996	91	—	—
"	Żyrardów	8.156	24	—	—	370.510	15	359.615	96	19.050	43	—	—
Bielsko (Śl.)	Cieszyn	9.106	91	—	—	1,184.036	17	1,137.840	13	55.302	95	—	—
"	Oświęcim.	4.467	58	—	—	929.808	92	925.158	68	9.117	82	—	—
Brześć n/B..	Baranowicze . . .	84.564	48	—	—	1,208.817	90	1,239.874	85	53.507	53	—	—
"	Biała Podlaska . .	19.342	95	—	—	491.310	97	401.893	86	108.760	06	—	—
"	Kobryń	1.927	72	—	—	218.360	74	210.641	37	9.647	09	—	—
"	Kowel	—	—	—	—	2.564	10	10	13	2.553	97	—	—
"	Pińsk.	130.640	34	—	—	1,101.844	51	1,158.072	35	74.412	50	—	—
Częstochowa	Wieluń	27.012	—	—	—	945.883	08	925.292	71	47.602	37	—	—
Drohobycz .	Stryj	34.493	17	—	—	1,564.224	85	1,564.927	02	33.791	—	—	—
Grodno. . .	Wołkowysk	—	—	—	—	198.666	46	168.398	72	30.267	74	—	—
Grudziądz .	Brodnica	—	—	—	—	120.290	95	104.310	73	15.980	22	—	—
Kalisz . . .	Koło	29.397	12	—	—	485.011	47	487.290	53	27.118	06	—	—
"	Konin	—	—	—	—	322.103	31	298.503	66	23.599	65	—	—
"	Sieradz	—	—	—	—	500	—	—	—	500	—	—	—
Katowice . .	Pszczyna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kielce . . .	Jędrzejów	—	—	—	—	1.294	20	2	60	1.291	60	—	—
"	Olkusz	1.636	03	—	—	743.465	67	777.237	01	—	32.135	31	—
Kołomyja . .	Śniatyn.	—	—	5	30	185.115	85	182.055	34	3.055	21	—	—
Kraków. . .	Chrzanów	—	—	—	—	4.370	—	3.777	40	592	60	—	—
"	Wadowice	2.753	69	—	—	514.931	19	504.691	85	12.993	03	—	—
"	Zakopane	229	34	—	—	419.868	—	408.514	32	11.583	02	—	—
Król. Huta .	Tarnowskie Góry .	—	—	—	—	2.606	—	557	40	2.048	60	—	—
Lublin . . .	Chełm	41.336	39	—	—	1,103.906	79	1,086.031	05	59.212	13	—	—
"	Zamość	73.931	64	—	—	2,382.994	07	2,353.097	15	103.828	56	—	—
Łomża . . .	Ostrów Mazowiecki	—	—	—	—	1.512	58	1.512	58	—	—	—	—
Łódź	Łęczyca	—	—	—	—	650.567	58	592.463	74	58.103	84	—	—
"	Pabjanice	—	—	—	—	257	—	137	—	120	—	—	—
"	Zgierz	—	—	—	—	217.075	56	189.739	35	27.336	21	—	—
Piotrków . .	Radomsk	37.895	79	—	—	4,366.163	29	4,126.199	64	277.859	44	—	—
"	Tomaszów M.*) . .	95.869	74	—	—	3,218.432	64	3,314.302	38	—	—	—	—
Płock	Rypin	2.490	74	—	—	302.327	33	270.712	66	34.105	41	—	—
Przemyśl . .	Sanok	15.677	23	—	—	1,027.337	87	1,021.734	43	21.280	67	—	—
Radom . . .	Końskie	1.308	60	—	—	763.003	51	755.843	41	8.463	70	—	—
"	Ostrowiec	—	—	—	—	994.873	13	963.674	02	31.199	11	—	—
Równe . . .	Dubno	—	—	—	—	220.474	49	215.305	68	5.168	81	—	—
"	Krzemieniec . . .	8.888	68	—	—	734.372	97	703.876	32	39.385	33	—	—
"	Łuck	58.251	27	—	—	2,708.240	47	2,655.055	57	111.436	17	—	—
"	Włodzimierz Woł..	—	—	—	—	244.495	08	217.583	19	26.911	89	—	—
Rzeszów . .	Tarnobrzeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów	Buczacz	11.373	18	—	—	340.731	72	328.564	74	23.540	16	—	—
Tarnopol . .	Czortków	3.524	50	—	—	892.952	46	882.823	98	13.652	98	—	—
Tarnów . . .	Mielec	—	—	28	67	372.884	77	370.305	01	2.551	09	—	—
Toruń . . .	Chelmno	—	—	—	—	461.283	55	462.349	29	—	1.065	74	—
"	Wąbrzeźno	—	—	—	—	129.090	96	124.236	57	4.854	39	—	—
Wilno . . .	Lida	—	—	—	—	419.849	80	405.348	90	14.500	90	—	—
Włocławek .	Kutno	34.431	52	—	—	1,240.836	99	1,218.884	53	56.383	98	—	—
Razem. .		751.067	09	33	97	35,679.037	43	34,867.081	51	1,596.190	09	33.201	05

*) Do dnia 1/XII 1924 r.

*) Do dnia 1/XII 1924 r.

Wykaz przeciętnych kwot i terminów weksli, zdyskontowanych w roku 1924.

ODDZIAŁY	Zdyskontowano w r. 1924			Przeciętna kwota weksłu	Przeciętny termin weksłu
	Sztuk	Kwota weksli			
			złotych	gr	złotych
Warszawa	413.018	319,480.052	—	773	58
Białystok	13.809	6,152.642	08	446	53
Bielsko	80.220	33,304.182	34	415	54
Brześć n/Bugiem	7.459	2,110.831	89	280	38
Bydgoszcz	19.274	14,922.173	75	774	63
Częstochowa	55.573	30,036.072	54	540	50
Drohobycz	11.205	4,979.305	93	444	49
Gniezno	3.482	2,112.942	92	606	52
Grodno	5.073	1,670.517	47	329	43
Grudziądz	11.251	7,348.149	18	653	56
Inowrocław	2.127	1,636.309	33	769	52
Jarosław	895	324.408	61	362	54
Jasło	3.767	2,085.763	86	554	55
Kalisz	10.290	3,972.018	78	386	47
Katowice	47.510	84,699.868	17	1.783	65
Kielce	18.174	10,053.242	56	553	46
Kołomyja	4.404	1,831.461	75	416	56
Kraków	79.751	48,869.589	22	613	53
Królewska Huta	20.884	27,678.399	27	1.325	72
Leszno	1.353	995.779	90	735	65
Lublin	18.752	11,992.275	32	640	51
Lwów	89.320	64,825.874	79	726	66
Łomża	1.213	613.345	48	506	59
Łódź	251.948	147,685.184	33	586	41
Nowy Sącz	838	527.498	82	784	78
Ostrów	3.110	2,079.180	98	629	54
Piotrków	21.948	9,624.732	85	439	38
Płock	1.664	1,293.738	81	778	47
Poznań	92.974	122,140.463	97	1.314	66
Przemyśl	3.971	1,638.913	74	413	57
Radom	39.969	14,189.432	27	355	46
Równe	7.606	3,518.087	01	463	52
Rybnik	4.228	2,310.014	35	546	48
Rzeszów	3.810	2,492.589	61	654	65
Siedlce	1.988	1,020.384	51	513	43
Sosnowiec	37.583	24,292.049	01	646	53
Stanisławów	4.745	2,112.362	40	445	51
Starogard	1.692	1,607.399	48	950	44
Suwałki	3.210	752.348	60	234	32
Tarnopol	1.374	542.480	55	395	68
Tarnów	5.315	1,968.828	91	370	42
Tczew	1.807	1,372.780	12	760	51
Tomaszów Mazowiecki	1.364	582.306	46	427	36
Toruń	7.900	5,827.301	98	738	49
Wejherowo	960	525.510	54	547	65
Wilno	42.278	16,400.784	30	388	43
Włocławek	10.317	4,245.451	96	412	44
Ogółem	1,471.403	1.050,445.032	70	714	56

Stan zastawionych wartości w roku 1924.

ODDZIAŁY	POŻYCZKI PAŃSTWOWE			Inne	Listy zastawne, obligacje komunalne i bankowe		Waluty, dewizy i złoto	RAZEM
	6% polska pożyczka dolarowa	8% pożyczka złota z r. 1922	10% pożyczka kolejowa		z roku 1924	dawnych emisji		
	Z	Ł	O		T	Y	C	H
Warszawa	692.750	1,738.970	5,793.500	4,503.000	12,019.550	72,450.300	2,282.043 *)	99,480.113
Białystok	13.250	5.430	600	—	16.875	11.250	—	47.405
Bielsko	18.500	78.270	—	—	12.500	—	—	109.270
Brześć n/Bugiem	2.750	9.280	2.230	—	—	88.250	—	102.570
Bydgoszcz	121.250	6.200	2.170	—	2,263,445	1,244.625	201.760	3,839.450
Częstochowa	15.500	6.190	1.280	—	—	1,102.000	—	1,124.970
Drohobycz	7.750	3.500	—	—	—	—	—	11.250
Gniezno	45.750	210	—	—	999.100	747.625	—	1,792.685
Grodno	7.900	850	—	—	—	30.000	—	38.750
Grudziądz	66.250	540	—	—	84.000	—	—	150.790
Inowrocław	90.000	—	—	—	872.380	—	—	962.380
Jarosław	24.500	240	200	—	—	—	—	24.940
Jasło	85.500	—	—	—	—	—	—	85.500
Kalisz	15.750	—	840	—	—	1,798.500	—	1,815.090
Katowice	8.000	260	1.715	—	—	2.625	—	12.600
Kielce	26.000	1.770	1.950	—	—	1,173.800	—	1,203.520
Kołomyja	5.750	510	—	—	—	—	—	6.260
Kraków	374.250	23.800	29.170	—	—	6,276.025	—	6,703.245
Królewska Huta	250	—	1.195	—	—	—	—	1.445
Leszno	7.250	—	—	—	1,128.940	—	—	1,136.190
Lublin	29.000	2.650	1.370	—	—	796.500	—	829.520
Lwów	66.500	28.320	18.785	—	—	5,204.100	—	5,317.705
Łomża	80.000	1.810	—	—	—	25.000	—	106.810
Łódź	19.750	30.050	7.045	—	477.500	7,067.750	—	7,602.095
Nowy Sącz	90.750	1.050	200	—	—	—	—	92.000
Ostrów	24.500	—	1.040	—	1,415.320	302.500	—	1,743.360
Piotrków	3.250	4.800	1.850	—	23.320	1,439.750	—	1,472.970
Płock	29.500	—	—	—	—	3,705.875	—	3,735.375
Poznań	57.000	44.790	27.425	—	9,050.265	2,487.375	—	11,666.855
Przemyśl	42.500	230	1.400	—	—	—	—	44.130
Radom	6.500	3.310	4.175	50	112.000	512.625	—	638.660
Równe	7.750	640	2.405	—	—	59.500	—	70.295
Rybnik	—	2.050	—	—	—	95.000	—	97.050
Rzeszów	62.500	1.070	—	—	—	—	—	63.570
Siedlce	10.150	2.320	860	—	—	196.250	—	209.580
Sosnowiec	9.750	59.570	11.860	—	—	1,406.250	—	1,487.430
Stanisławów	14.750	—	—	—	—	—	—	14.750
Starogard	4.000	—	—	—	—	—	—	4.000
Suwałki	28.250	5.050	—	—	—	106.125	—	139.425
Tarnopol	7.750	2.640	—	—	—	—	—	10.390
Tarnów	257.000	17.630	—	—	—	532.425	—	807.055
Tczew	21.500	4.550	350	—	55.590	262.500	—	344.490
Tomaszów Maz.	—	—	—	—	—	—	—	—
Toruń	87.800	1.160	3.545	—	4.800	252.750	—	350.055
Wejherowo	1.250	200	—	—	—	—	—	1.450
Wilno	23.500	62.380	18.620	—	157.250	10,004.025	—	10,265.775
Włocławek	75.500	23.350	1.060	—	—	2,684.125	—	2,784.035
Razem	2,689.600	2,175.640	5,936.900	4,503.050	28,692.835	122,065.425	2,488.803	168,547.253

Po przeliczeniu: 1 dolar = zł 5, 1 Mp = zł 1, złota, walut i dewiz pg. parytetu, oraz bez uwzględnienia części markowej obligacji 8% pożyczki złotej z r. 1922.

*) W tem złota na zł 55.332.

Kredytowanie zaliczenia pocztowego z podręcznej kasy drobnych wydatków.

(Dział I Spisu Okólników).

Oddziały zmuszone są niekiedy wysyłać pewne walory za zaliczeniem pocztowym, przyczem — zgodnie z ustaloną dotychczasową praktyką — księgują kwotę zaliczenia pocztowego, powstałą z tytułu porta, prowizji, kosztów protestu i t. p. innych ewentualnych drobnych należności, na rachunku „Sumy przechodnie“ aż do czasu otrzymania od klienta należnej sumy.

W celu uniknięcia księgowania tego rodzaju drobnych pozycji na wymienionym rachunku w dzienniku i raporcie kasowym, a tem samem w Centralnej Księgowości, poleca się w takich wypadkach pokrywać przypadające Bankowi kwoty z podręcznej kasy drobnych wydatków, zaliczać należności te na właściwych rachunkach w przychodzie dziennika i raportu kasowego, w kasie podręcznej natomiast pozostawić zacyfrowany przez Dyрекcję Oddziału bon z podaniem w nim nazwiska klienta i innych szczegółów, dotyczących wydanej kwoty.

Po otrzymaniu zaliczenia pocztowego należy gotówkę wpłacić do podręcznej kasy drobnych wydatków, a bon zniszczyć.

Wypisywanie w załącznikach nazw Oddziałów w porządku alfabetycznym.

(Dział XIV Spisu Okólników).

W nadsyłanych do Centralnej Księgowości załącznikach, w których nie wydrukowano nazw Oddziałów, wypisywane są one chaotycznie bez zachowania porządku alfabetycznego, co utrudnia Centralnej Księgowości kontrolę i księgowanie.

Zwraca się zatem uwagę Oddziałów, ażeby przed sporządzeniem załączników układały odnośne dowody w porządku alfabetycznym podług nazw Oddziałów z Warszawą na czele i — o ile dowody są numerowane — również w porządku arytmetycznym, a następnie wpisywały je do odpowiedniego załącznika.

Piśmienne zawiadamianie o przyznaniu lub odmowie kredytu.

(Dział IV Spisu Okólników).

Na podstawie zarządzenia, zamieszczonego w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 15 z dnia 29 listopada 1924 r. str. 3, mogą Oddziały zawiadamiać firmy podawcze — na ich specjalną prośbę — o wysokości przyznanego im kredytu dyskontowego, jednak nie w drodze piśmiennej. Powoduje to w ostatnich czasach zbyt częste zgłaszanie się zainteresowanych firm o udzielanie tych wiadomości, co zajmuje dużo czasu, szczególnie w większych Oddziałach.

Z tego względu poleca się na przyszłość zawiadamiać zainteresowane firmy o wysokości lub odmowie kredytu listownie, natychmiast po otrzymaniu zatwierdzonych list dyskontowych, względnie odnośnego zawiadomienia z Wydziału Kredytowego.

Równocześnie należy podać do wiadomości firmom podawczym, że Bank Polski nie będzie udzielał specjalnych zawiadomień ustnych lub telefonicznych o przyznaniu albo odmowie kredytu.

Przytoczone wyżej zarządzenie z dnia 29 listopada 1924 r. przestaje obowiązywać.

Wystawianie różowych zaświadczeń walutowych na całkowitą wartość eksportowanego towaru.

(Dział XII Spisu Okólników).

Niektóre Oddziały wystawiają różowe zaświadczenia walutowe na kwoty odpowiadające p. 6 instrukcji („Monitor Polski“ Nr. 237 z r. 1924, poz. 745). Wyjaśnia się zatem, że kwoty, przewidziane w wymienionym punkcie, stanowią tylko część wartości eksportowanego towaru i podlegają przymusowemu odstąpieniu Bankowi Polskiemu, zaświadczenia zaś winny opiewać na kwoty, stanowiące całkowitą wartość eksportowanego towaru, co wynika z treści deklaracji eksportera (form. Nr. 426 C/II).

Wyjaśnienie w sprawie poboru opłat stemplowych od pokwitowań odbioru sum i od rachunków.

(Dział I Spisu Okólników).

Zarządzony listem określonym Wydziału Prawnego Nr. 894/Pr. z dnia 28 listopada 1924 r. pobór opłaty stemplowej w prawidłowej wysokości od pokwitowań klientów z odbioru sum pieniężnych, nie jest stosowany jednolicie przez Oddziały, skutkiem czego Centralna Księgowość zmuszona jest do częstych reklamacji.

Wskazując zatem na treść powołanego listu, zwraca się uwagę Oddziałów, że powyższa opłata stemplowa ma zastosowanie w wypadkach przewidzianych w pozycji 11-a, 11-b i 12 tabeli opłat stemplowych i wynosi:

przy sumie lub wartości do zł 50	gr 1
powyżej zł 50 do zł 500	„ 10
„ „ 500 „ „ 1000	„ 20

od każdych dalszych, choćby tylko rozpoczętych zł 1000 o gr 20 więcej.

Zaznacza się przy tej sposobności, że powyżej podana wysokość opłaty stemplowej nie ma zastosowania przy pokwitowaniach, wystawionych na dowód spłacenia przez Bank Polski długu, lub dopełnienia innego zobowiązania. Tego rodzaju dokumentów pokwitowania nie spotyka się wszakże w operacjach czysto bankowych, niemniej jednak Oddziały mogą otrzymywać w odosobnionych wypadkach takie dokumenty, np. w wypadku kwitowania przez dostawcę Banku odbioru należnej mu kwoty. Opłata stemplowa od takich poświadczeń odbioru wynosi gr 10 od każdych nawet niecałych zł 20.

Od powyższej opłaty wolne są jedynie poświadczenia odbioru na sumy nieprzewyższające zł 15, oraz poświadczenia odbioru, umieszczone na odnośnych rachunkach, jeśli dotyczą należności w nich wymienionej. Przypomina się, że rachunki na sumy większe od zł 15 podlegają opłacie w wysokości gr 10 od każdych rozpoczętych zł 50 należności wymienionej w rachunku, z której nie wolno wyłączać sum, otrzymanych przed wystawieniem rachunku na częściowe pokrycie należności.

Niedopuszczalność uzupełniania minimalnej pozostałości żyrowej z rachunku „Sumy przechodnie“.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Wskutek niedość ostrożnego likwidowania czeków żyrowych zdarzają się w Oddziałach wypadki, że z końcem manipulacji danego dnia saldo rachunków żyrowych wykazuje sumę niższą od ustalonej minimalnej pozostałości. Ażeby ją utrzymać na oznaczonej wysokości, uzupełniają niektóre Oddziały zauważone braki fikcyjnie przez uznanie odnośnego rachunku żyrowego potrzebną kwotą, księgując ją jednocześnie na rachunku sum przechodnich.

Ten sposób postępowania jako samowolny i niezgodny z wyraźnymi przepisami instrukcji żyrowej jest niedopuszczalny, ponieważ stanowi nieuzasadnione wpisywanie pewnych kwot na dobro rachunku żyrowego danego klienta i nieprawidłowości takie mogłyby wywołać następstwa niepożądane tak dla Banku jakoteż dla odnośnych pracowników.

Sporządzanie rachunków kosztów protestu ołówkiem kopjowym.

(Dział IV Spisu Okólników).

Rachunki kosztów protestu (form. Nr. 59 C. i D. Kred. Nr. 522) przesyłane sobie wzajemnie przez Oddziały wypisywane są niejednolicie bądź atramentem, bądź ołówkiem kopjowym, a następnie również niejednokowo uzupełniane, skutkiem czego w jednym i tym samym rachunku spotyka się pismo atramentowe i ołówkowe. Wprawdzie pożądanem byłoby, ażeby rachunki te pisane były wyłącznie atramentem, jednak ze względu na znaczną ilość protestów mają je Oddziały sporządzać obecnie tylko ołówkiem kopjowym, co stanowić będzie z jednej strony znaczne ułatwienie, z drugiej natomiast usunie dotychczasową, rażącą różnorodność zewnętrznej formy.

Ponadto nadmienia się, że przy zastosowaniu ołówka kopjowego należy używać wyłącznie ołówków koloru czarnego a nie różnych odcieni.

Podawanie imiennej wartości zdeponowanych obligacji 8% państwowej pożyczki złotej z roku 1922.

(Dział VI Spisu Okólników).

Zamieszczony w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 2 z dnia 31 stycznia 1925 r. artykuł p. t. „Podawanie imiennej wartości 8% państwowej pożyczki złotej z roku 1922 w wykazie zastawionych papierów“ uzupełnia się niniejszym w ten sposób, że treść jego odnosi się również do depozytów, zawierających obligacje 8% państwowej pożyczki złotej z roku 1922. W księgach zatem depozytowych, jakoteż w „Wykazach tymczasowych depozytów i depozytów na przechowanie“ (form. Nr. 240 C.) mają Oddziały zamieszczać tylko wartość złotową rzeczonych obligacji, w dowodach zaś depozytowych wypisywać wartość nominalną w obydwu walutach.

Prawidłowe liczenie porta od protestowanych weksli i dowodów inkasowych.

(Dział IV Spisu Okólników).

W obowiązującej taryfie stawek prowizyjnych oznaczono 50 gr za porto od weksli i dowodów protestowanych. Wskutek wejścia w życie nowego prawa wekslowego, w myśl którego winni być zawiadamiani o proteście wystawca i podawca a ponadto — o ile weksel jest zamiejscowy — musi być zwrócony odnośnemu Oddziałowi listem poleconym, wspomniane porto nie pokrywa rzeczywistych kosztów ponoszonych przez Bank.

Ponieważ zatem stawka powyższa w obecnych warunkach nie może być ściśle stosowana, należy we wszystkich tego rodzaju wypadkach zaliczać porto rzeczywiste.

Jednocześnie wyjaśnia się, że przy zwrocie kilku niezainkasowanych dowodów inkasowych (weksli, czeków i przekazów), zamieszczonych na jednej liście inkasowej ma być liczone porto od każdej sztuki a nie od listy, przyczem — o ile dany dokument jest protestowany — winny być ponadto doliczane koszty notyfikacji.

Ewolucja stopy procentowej w Niemczech

od stabilizacji walutowej (15. XI. 1923 r.) do uruchomienia nowego Banku Rzeszy (październik 1924 r.).

Dzienna stopa procentowa w Frankfurcie, we wzajemnych stosunkach między bankami:

		Najwyższa stopa	Najniższa stopa
Listopad	1923 r.	50% dziennie	1 1/2% dziennie
Grudzień	„	2 1/2% „	1 1/2% „
Styczeń	1924 r.	1/4% „	1/4 0/00 „
Luty	„	3/4 0/00 „	3/8 „ „
Marzec	„	1 „ „	1/8 „ „
Kwiecień	„	2 „ „	1/8 „ „
Maj	„	1/4 „ „	5/16 „ „
Czerwiec	„	7/16 „ „	1/4 „ „
Lipiec	„	7/16 „ „	1/4 „ „
Sierpień	„	3/8 „ „	1/4 „ „
Wrzesień	„	5/8 „ „	1/4 „ „
Październik	„	1/2 „ „	1/4 „ „

W listopadzie 1923 r. na wysokość stopy procentowej wpływa ryzyko dewaluacji waluty, które zmniejsza się szybko w miesiącach następnych. Przejściowa zwyżka stopy procentowej w kwietniu na 2%₀₀ była następstwem wydanych w dniu 7/IV. 1923 r. restrykcyjnych zarządzeń kredytowych Banku Rzeszy. Od maja 1924 r. stopa procentowa wybitnie opada i w połowie listopada wynosi 7/32%₀₀, a zatem mniej niż 8% rocznie. W tej ewolucji zniżkowej przedewszystkiem uwidacznia się dodatni wpływ pożyczek zagranicznych. Według przypuszczalnych obliczeń znanego ekonomisty angielskiego Keynes'a, prywatny rynek niemiecki potrafił ściągnąć do października 1924 r. z samej Anglii około 50 milionów funtów, a zatem więcej niż cała pożyczka Dawesa, która przyniosła 800 milionów marek.

BILANSE BANKÓW EMISYJNYCH.

Amerykański w milionach dolarów		Angielski w milionach funt. sterl.		Niemiecki w milionach marek	
Pozycje bilansu	23/I	Pozycje bilansu	28/I	Pozycje bilansu	31/I
<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>	
Zapas złota	2,945	Zapas kruszcu	126,7	Zapas kruszcu	834
„ srebra i biletów bankowych	139	Papiery państwowe	61,0	Dewizy	278
Weksle banków członków	203	Portfel wekslowy i inne zobowiązania	82,7	Portfel wekslowy	1,771
„ nabyte na rynku	306	Rezerwa	23,8	Inne aktywa	1,507
Papiery państwowe	423				
<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>	
Kapitał zakładowy	330	Kapitał zakładowy	14,5	Kapitał zakładowy	300
Depozyty państwowe	31	Depozyty państwowe	22,5	Obieg biletów	1,901
„ prywatne	2,185	„ prywatne	107,3	Inne nat. pł. zobowiązania	747
Obieg biletów	1,699	Emitowane bilety	146,5	Inne pasywa	1,534
Francuski w milionach franków		Belgijski w milionach fr. belgijskich		Węgierski w milionach koron węg.	
Pozycje bilansu	29/I	Pozycje bilansu	22/I	Pozycje bilansu	23/I
<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>	
Zapas złota	5,546	Zapas kruszcu	376	Zapas złota	509,813
„ srebra	304	Portfel wekslowy i inne zobowiązania	1,504	Dewizy i waluty	1,950,317
Dyskonto i pożyczki	8,864			Portfel wekslowy	1,758,779
Pożyczki na rzecz Państwa	21,200			Pożyczki na rzecz Państwa	1,973,930
<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>	
Obieg biletów	40,516	Obieg biletów	7,623	Kapitał zakładowy	423,187
Depozyty prywatne	1,966	Rachunki bieżące	406	Obieg biletów	3,925,313
„ państwowe	46			Rachunki bież. i depozyty	2,514,941
Jugosłowiański w milionach dinarów		Łotewski w milionach łątów		Finlandzki w milionach marek fiń.	
Pozycje bilansu	31/I	Pozycje bilansu	21/I	Pozycje bilansu	23/I
<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>		<i>Aktywa:</i>	
Złoto	72	Zapas kruszcu	24,5	Zapas złota	43
Kredyty zagraniczne	372	Waluty	41,4	Dewizy i waluty	840
Portfel wekslowy	1,208	Portfel wekslowy	46,3	Zobowiązania Państwa	434
Pożyczki na rzecz Państwa	2,966	Pożyczki pod zastaw	50,5	Portfel wekslowy	560
<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>		<i>Pasywa:</i>	
Obieg biletów	5,795	Obieg biletów	28,0	Obieg biletów	1,155
Rachunek bież. Państwa	368	Państwowe rach. bież. i dep.	82,3	Depozyty	617
Depozyty	676	Prywatne rach. bież. i dep.	44,3		

Wpływy z waluty eksportowej.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 22 września 1924 r. nakazało eksporterom sprzedawać Bankowi Polskiemu całość waluty, uzyskanej za wywożone z Polski w celu sprzedaży: wszelkie drzewo nieobrobione, jaja, żyto, pszenicę, jęczmień i trzodę chlewną. W związku z tem Oddziały Banku Polskiego wystawiają od końca października 1924 r. obok białych, służących tylko do inkasa, „różowe zaświadczenia walutowe“, od przedstawienia których na granicy zależy możliwość wywozu wyżej przytoczonych artykułów, i w których eksporter zobowiązuje się odstąpić Bankowi Polskiemu całość uzyskanej z wywozu waluty.

Ogólna ilość walut, na jakie Oddziały Banku Polskiego wystawiły zaświadczenia walutowe, była następująca (w tys. złotych):

	Listopad 1924	Grudzień 1924	Styczeń 1925 (tymcz. zest.)
Białe zaświadczenia walutowe	*)	8.690	14.280
Różowe „ „	18.406	11.987	14.329
Z tego:			
zboże	4.973	1.295	1.175
drzewo	2.304	1.468	1.570
trzoda chlewna	10.495	9.224	11.321

Pod reglamentację walutową nie podpadał jednak przemysł górnośląski, który na podstawie umowy, zawartej między Ministrem Skarbu a Górnośląskim Związkiem Przemysłowców Górniczo-Hutniczych, zobowiązał się do sprzedaży części uzyskanych z eksportu walut bezpośrednio Bankowi Polskiemu.

dniem 1 listopada 1924 r. w miejsce umowy wprowadzony został przymus odprzedaży Bankowi Polskiemu części waluty obcej, ustalonej procentowo przez Ministerstwo Skarbu dla każdego z następujących artykułów: węgiel, żelazo, cynk, ołów, kwas siarczany i wyroby pochodne. Firma, eksportująca odnośne artykuły, otrzymuje od Banku Polskiego po złożeniu deklaracji „zielone zaświadczenia walutowe“, zobowiązując się do odprzedaży waluty w terminie dni 14 od chwili dokonania przelewu odnośnych sum do Banku Polskiego.

Wpływ walut i dewiz w 1924 r. od przemysłu górnośląskiego ilustruje poniższa tabelka (w tys. złotych):

Styczeń	19.166	Lipiec	14.954
Luty	28.386	Sierpień	5.729
Marzec	25.175	Wrzesień	11.955
Kwiecień	18.679	Październik	13.478
Maj	21.062	Listopad	20.295
Czerwiec	17.995	Grudzień	25.730

Razem 222.604, co przedstawia około 26% w stosunku do rocznego przychodu walut i dewiz w Banku Polskim.

*) Statystyka nie była opracowana.

Reforma walutowa w Niemczech w 1924 roku.

Niemcy pod koniec 1923 r. znajdowały się w takim chaosie walutowym, że nadejście katastrofy finansowej i społecznej nieuchronnie groziło państwu. Ten stan rzeczy spowodował zwołanie dnia 30 listopada 1923 r. aljanckiej Komisji Odszkodowań, złożonej z dwóch komitetów, z których pierwszy zajął się sprawą równowagi budżetowej i stabilizacji waluty, a drugi kwestią ściągnięcia kapitałów niemieckich, ukrytych zagranicą. Rezultatem pracy pierwszego Komitetu obradującego pod przewodnictwem p. Charlesa G. Dawesa był obszerny raport znany powszechnie pod nazwą „planu Dawesa“. W aneksie 7 trzeciej części tego raportu są przedstawione rodzaje i stan środków płatniczych, znajdujących się w obiegu w Niemczech w dniu 31 stycznia 1924 r. Raport charakteryzuje najlepiej różnorodność znaków obiegowych, a zarazem i bezład, jaki podówczas w tej dziedzinie panował.

I. Środki płatnicze wypuszczone w markach papierowych:

Przybliżona wartość
w milj. Mk. zł.

1) Marki wypuszczone przez Bank Rzeszy na podstawie ustawy z 14/III 1875 r. Obieg tych biletów w 1913 r. wynosił 2,1 miliardów — w dniu 31 stycznia 1924 r. 483,7 tryljonów *) a przeliczone w/g ich obecnego kursu ustawowego 1 Reichsmark = biljonowi mk. n.	483,7
2) Bilety wypuszczone przez 4 lokalne instytucje emisyjne (Bank Bawarski, Saski, Badeński i Wirtemberski).	0,1
3) Asygnaty kasowe Banku Rzeszy, których obieg osiągnął w 1920 r. sumę 320 milionów mk. W styczniu 1924 r. zostały już w całości wycofane . .	—
4) zastępcze środki pieniężne (Notgeld):	
a) marki papierowe wypuszczone przez koleje państwowe dla pokrycia deficytu i pokryte depozytem złożonym w Banku Rentowym w kwocie 90 milj. mk. rentowych	56,0
b) znaki pieniężne wypuszczone przez publiczne i prywatne instytucje na podstawie depozytów gwarancyjnych składanych w dewizach w Ministerstwie Skarbu (Państwowy Zakład Kredytowy)	1,4
c) znaki pieniężne wypuszczone bez formalnego zezwolenia rządu i bez żadnego pokrycia gwarancyjnego przez instytucje publiczne i prywatne a nawet przez osoby prywatne	159,6
Suma	700,8

II. Środki płatnicze wypuszczane w jednostkach o stałej wartości:

1) Marki rentowe w/g bilansu Banku Rentowego z 3.I.1924 r.	1.374,0
2) Skarbowe asygnaty dolarowe wypuszczone na podstawie ustawy z 2.III. 1923 r. nieoprocentowane, spłacalne 15.IV 1926 r. w złocie po kursie 120 za 100 i używane w Niemczech jako środek płatniczy	210,0
3) Odcinki pożyczki wewnętrznej (Wertbeständige Anleihe) wypuszczone w dolarach na podstawie ustawy z 14.VIII. 1923 r. Małe odcinki po $\frac{1}{10}$ do 5 dolarów są nieoprocentowane i spłacalne 2 września 1935 r. po kursie 170 za 100, odcinki po 10 dolarów i wyższe są oprocentowane na 6% i spłacalne w 1935 r. po kursie al pari	486,0
4) znaki pieniężne wypuszczone w markach złotych przez poszczególne prowincje, miasta, izby handlowe i większe przedsiębiorstwa przemysłowe, na podkładzie obligacji 6% pożyczki wewnętrznej, wydanych przez państwo w odcinkach, opiewających na dolary lub marki w złocie i spłacalnych 1 grudnia 1932 r. (ustawa z 20.X 1923 r.)	110,0
5) Przekazy skarbowe wypuszczone w markach złotych przez rządy niektórych krajów, należących do Związku Niemieckiego	50,0
6) Poświadczenia bankowe, wydawane w markach złotych przez Hamburger Bank i Schleswig Holsteinische Goldgirobank na podstawie upoważnienia Ministra Skarbu, używane również jako surogat pieniądza	35,0
7) Znaki pieniężne wypuszczone w markach złotych przez koleje państwowe i pokryte częściowo odcinkami pożyczki wewnętrznej (pkt. 3) i obligacjami 6% pożyczki wewnętrznej (pkt. 4)	131,9
Suma	2.396,9

III. Monety zdawkowe w fenigach rentowych

158,0

Razem

3.255,7

Oprócz wyżej wymienionych środków płatniczych używano również w tym charakterze walut zagranicznych, których wartość według szacunkowych obliczeń drugiego Komitetu wynosiła około 1,200 milionów marek w złocie.

*) Tryljon niemiecki jest tysiąc razy większy od tryliona używanego w rachunkowości polskiej.

Reforma walutowa w Niemczech została zapoczątkowana rozporządzeniem z 15 października 1923 r. o utworzeniu Rentenbanku, który uzyskał prawo emisji banknotów (Rentenmarki) opartych nie na podkładzie kruszcowym, lecz na hipotece generalnej obciążającej własność rolniczą, przemysłową i handlową, do wysokości 4% oszacowanej wartości. Hipoteka generalna pierwszego stopnia, oszacowana na 3.700 milionów mk. w złocie stanowiła kapitał zakładowy banku w wysokości 3.200 milionów mk. w złocie i uprawniała do tej ostatniej wysokości emisję biletów. Prawo do połowy tej ilości marek zastrzegł sobie Skarb Państwa i na podstawie tej rezerwy wstrzymał druk marek niemieckich, wypuszczanych przez Bank Rzeszy na potrzeby Skarbu. Druga połowa marek rentowych była przeznaczona na finansowanie gospodarstwa prywatnego przez udzielanie kredytu bankom i instytucjom prywatnym. Marka rentowa traktowana wewnątrz kraju jako znak pieniężny o stałej wartości nie podlegała deprecjacji i była powszechnie przyjmowana w obrębie Rzeszy Niemieckiej. Na podstawie rozporządzenia z 15/X. 1923 r. marki rentowe były przyjmowane przez publiczne kasy państwowe jako środek płatniczy a Bank Rentowy był obowiązany wymieniać je na żądanie po nominalnej wartości na oprocentowane listy rentowe, opiewające w mk. zł. Dla zabezpieczenia marki rentowej od wahań nie została dopuszczona do Nadrenji okupowanej przez aliantów, gdyż w interesie Rządu Niemieckiego leżało, aby używano jej jako środka płatniczego wyłącznie w obrębie państwa. Główną wadą marki rentowej był fakt, że jako prowizoryczny znak płatniczy, nie była ona walutą we właściwym tego słowa znaczeniu. Kurs jej opierając się na zaufaniu wewnątrz kraju równy był teoretycznie marce złotej i na tej równi utrzymywał się faktycznie.

Drugim etapem w sanacji finansowej Niemiec było utworzenie w dniu 7 kwietnia 1924 r. „Golddiskontobanku“, powołanego do wytworzenia kontaktu waluty niemieckiej z międzynarodowym rynkiem pieniężnym. Celem banku było wyłącznie zaspakajanie potrzeb kredytowych prywatnych sfer gospodarczych przez regulowanie ich należności w stosunku do zagranicy. Kapitał zakładowy w wysokości 10 milionów funtów szterlingów został podzielony na akcje po 10 funtów szterlingów. Banknoty wypuszczone przez bank musiały mieć każdorazowo najmniej w 50% pokrycie w złocie, względnie w krótkoterminowych dewizach, a resztę w dyskontowanych wekslach, opiewających na efektywne waluty zagraniczne. Banknoty Golddiskontobanku nie były przeznaczone do obiegu wewnątrz kraju i miały służyć wyłącznie do transakcji z zagranicą, lecz przed emisją straciły aktualność wobec nowego etapu reformy. Zarówno marka rentowa, jak i noty funtowe Golddiskontobanku, nie miały przywileju prawnych środków płatniczych, mających ustawową zdolność zwalniania od zobowiązań, który to charakter zatrzymała marka papierowa niemiecka, wypuszczana przez Reichsbank.

Trzecim etapem w uzdrowieniu stosunków walutowych w Niemczech jest reorganizacja Reichsbanku, likwidacja Banku Rentowego jako instytucji emisyjnej, likwidacja Golddiskontobanku i wprowadzenie nowego systemu monetarnego. Reformy dokonywane w tym okresie są realizacją przez Niemcy planu Dawesa. Dotychczasowy Bank Rzeszy, który wypuścił do 31. I. 1924 — 483,7 trylionów bezwartościowych prawie marek niemieckich ulega całkowitemu przekształceniu na zasadach, ustalonych planem Dawesa. Bank Rzeszy otrzymał od Rządu wyłączne prawo emisji banknotów na przeciąg lat 50. Kapitał zakładowy tego banku wynosi 300 milionów mk. zł., na poczet którego został zaliczony kapitał dotychczasowego Banku Rzeszy, oszacowany z 180 na 90 milionów mk. zł. oraz znajdujące się w portfelu Banku Rzeszy akcje Golddiskontobanku w kwocie 5 milionów funtów szterlingów. Reszta kapitału została dopełniona przez niemieckie i zagraniczne subskrypcje w walutach obcych. Pokrycie biletów stanowi złoto i dewizy do wysokości 40%, przyczem w $\frac{3}{4}$ musi składać się ze złota. W związku z tym przepisem ustawowym Bank Rzeszy stara się usilnie o zwiększenie zapasu złota, co ilustruje najlepiej wzrost złota od 31 października 1924 r. do 31 stycznia 1925 r. w kwocie 140,007.000 R. M. W dniu 31 stycznia 1925 r. zapas złota Banku Rzeszy wynosił 834,231.000 R. M.

Równocześnie z ustawą o reorganizacji Banku Rzeszy wyszła ustawa o zlikwidowaniu obiegu marek rentowych, pozbawieniu Banku Rentowego prawa emisji i przekształceniu go na „Rentowy Bank Kredytu Rolniczego“. Kapitał zakładowy z 3.200 milionów marek rentowych został zmniejszony do 2 miliardów, którą to sumą zostaje na pierwszej hipotece obciążone rolnictwo do wysokości 5% wartości szacunkowej obiektu. Nowy bank przeznaczony jest specjalnie do finansowania rolnictwa za pomocą kredytów osobowych i realnych.

Zgodnie z ustawą o reorganizacji Banku Rzeszy, Golddiskontobank przeszedł w stan likwidacji, spełniwszy swoje przejściowe zadanie — udzielania kredytu sferom handlowo-przemysłowym w celu umożliwienia im wypełnienia swych zobowiązań wobec zagranicy.

Poprzednio omawiane etapy reformy walutowej były przygotowaniem podstaw do wprowadzenia nowego systemu monetarnego z dniem 25 października 1924 r. Na miejsce dotychczasowej jednostki monetarnej „Mark i Pfennige“ wprowadzona została jednostka o nowej nazwie, ale z tym samym co poprzednio stosunkiem parytetu — „Reichsmark“ (R M) podzielona na 100 „Reichspfennige“. Stosunek do naszego złotego wynosi za 100 — 123,45. Współcześnie przy stopniowym wycofywaniu krążą w Niemczech dotychczasowe bilety a w szczególności biljonowe bilety Banku Rzeszy i marki rentowe, lecz na podstawie art. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1924 r. ustawowym środkiem płatniczym, mającym pełną moc zwalniania od zobowiązań są:

- a) bez ograniczenia bilety Banku Rzeszy, opiewające na Reichsmarki (R M) i monety złote, wybijane na podstawie poprzednich ustaw monetarnych.
- b) z ograniczeniem do 20 R M monety srebrne, wybijane na podstawie ustawy z 20 marca 1924 r., (reszta monet srebrnych przedwojennych podlega wycofaniu, jednak nie po cenie nominalnej, lecz według wartości zawartego w nich kruszcu).
- c) z ograniczeniem do 5 R M monety zdawkowe: a. m. „Rentenfennigmünzen“ wybijane na podstawie rozporządzenia z 8 listopada 1923 r. i monety miedziane wybite na podstawie ustaw monetarnych z 9/VII 1873 r. i 1/VII 1909 r. Poprzednio wybijane monety zdawkowe z niklu, aluminium, żelaza, cynku (z wyjątkiem wyżej wspomnianych monet miedzianych) przestają być prawnym środkiem płatniczym.

Rozwój drożyzny w II połowie 1924 r.

Rok 1913 = 100	Polska	Ameryka	Anglja	Francja	Niemcy
Źródło	G. U. S.	Bureau of Labor	The Statist	Stat. Generale	Ind. u. Handl. Z.
Czerwiec	100.6	145	142.5	128.6	122.6
Lipiec	102.3	147	147.3	125.8	120.6
Sierpień	109.2	150	148.2	132.8	124.3
Wrzesień	112.4	149	152.1	133.0	131.3
Październik	116.4	152	159.7	134.7	130.9
Listopad	116.6	153	162.8	138.8	133.1
Grudzień	118.3	157	169.2	142.3	138.6
Wzrost od czerwca do grudnia	17.6%	8.3%	18.7%	10.6%	13%